

**PROCEDURY REAGOWANIA W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA
ZEWNĘTRZNYCH ZAGROŻEŃ W SZKOLE PODSTAWOWEJ
IM. MARSZAŁKA JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO W MOKASIE**

ZASADY OGÓLNE

Postępowanie w sprawach kryzysowych z udziałem ucznia powinno być prowadzone w możliwie najszybszym czasie i przy zapewnieniu bezpieczeństwa psychofizycznego ucznia. Uczeń i jego rodzice mają prawo do pełnej informacji o sytuacji i podjętych przez szkołę działaniach ich dotyczących.

Osobą odpowiedzialną na terenie szkoły za respektowanie praw ucznia jest dyrektor. Osobą odpowiedzialną za monitorowanie respektowania praw ucznia jest pedagog.

Uczniowie wykraczający poza normy i zasady zachowania akceptowane w szkole ponoszą sankcje przewidziane w statucie szkoły.

ZAGROŻENIA ZEWNĘTRZNE

Do najczęściej występujących zewnętrznych zagrożeń fizycznych należą:

- podejrzenie podłożenia ładunku wybuchowego,
- podejrzenie otrzymania podejrzonej przesyłki,
- włamanie do szkoły połączone z kradzieżą,
- agresywne zachowanie ucznia, wtargnięcie osoby posiadającej broń,
- wtargnięcie terrorysty do szkoły,
- zagrożenie wybuchem pożaru lub wybuch pożaru,
- zagrożenie wybuchem gazu lub wybuch gazu,
- zagrożenie niebezpiecznymi środkami chemicznymi lub biologicznymi,
- zagrożenie katastrofą budowlaną
- zagrożenie siłą żywiołową.

W każdym z powyższych przypadków dochodzi do ogłoszenia alarmu i ewakuacji uczniów oraz personelu szkoły.

Sposób ich przeprowadzenia powinien być znany wszystkim, ćwiczenia w przeprowadzaniu ewakuacji powinny odbywać się raz w roku szkolnym.

EWAKUACJA W TRAKCIE LEKCJI I PRZERWY – ZASADY POSTĘPOWANIA PO OGŁOSZENIU ALARMU W SZKOLE

PROBLEM: zagrożenia związane z powstaniem pożaru, a także możliwość rozprzestrzenienia na terenie szkoły niebezpiecznych substancji chemicznych lub ładunków wybuchowych

POMOC: interwencja dyrektora szkoły, straży pożarnej, pracowników szkoły

1. Najważniejszym działaniem jest jak najszybsze powiadomienie o niebezpieczeństwie wszystkich osób znajdujących się w strefie zagrożenia i natychmiastowe podjęcie działań mających na celu ratowanie zdrowia i życia osób zagrożonych.
2. W tym celu korzystamy z sygnału alarmu lokalnego, którym w szkole są trzy sygnały dzwonka, trwające około 5 sekund każdy, następujące bezpośrednio po sobie (**3 x 5 sekund dzwonek/3 sekundy przerwy** – zgodnie z instrukcją bezpieczeństwa pożarowego w Szkole Podstawowej im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Mokasie).
3. **Alarm lokalny w szkole jest sygnałem, który znają wszyscy uczniowie i pracownicy szkoły. Tylko w wypadku, gdy nastąpiło bezpośrednie zagrożenie życia, nauczyciel sam podejmuje decyzję o ewakuacji, nie czekając na ogłoszenie alarmu.**
4. O ewakuacji decyduje dyrektor (w przypadku nieobecności dyrektora – nauczyciel pełniący jego funkcję), który po otrzymaniu meldunku od nauczyciela lub innej osoby zgłaszającej zagrożenie oraz rozpoznaniu sytuacji podejmuje decyzję o zawiadomieniu służb (policja, straż pożarna) i ogłoszeniu alarmu.
5. **W sytuacji braku prądu, sygnał alarmowy może być ogłaszany za pomocą gwizdka, dzwonka ręcznego z jednoczesnym komunikatem słownym podawanym przez osoby ogłaszające alarm.** Jest to sygnał do natychmiastowego działania dla wszystkich pracowników szkoły oraz do bezwzględnego wykonywania poleceń nauczycieli przez uczniów.
6. W przypadku wystąpienia zagrożenia bezpieczeństwa fizycznego niezbędne jest wezwanie odpowiednich służb drogą telefoniczną. Procedura wezwania powinna odbywać się zgodnie z poniższym schematem:

- 1) wybranie numeru odpowiedniej służby. Po zgłoszeniu się dyżurnego operatora danej służby podanie następujących informacji:
 - ✓ rodzaj stwierdzonego zagrożenia
 - ✓ nazwę i adres szkoły
 - ✓ imię i nazwisko oraz pełnioną funkcję
 - ✓ telefon kontaktowy
 - ✓ zrealizowane dotąd działania w reakcji na zagrożenie
- 2) potwierdzenie przyjęcie zgłoszenia i zapisanie danych przyjmującego zgłoszenie.
- 3) o zagrożeniu należy bezzwłocznie poinformować odpowiednie służby:
 - ✓ Policja 997
 - ✓ Straż Pożarna 998
 - ✓ Pogotowie Ratunkowe 999
 - ✓ Europejski Telefon Alarmowy obowiązującym na terenie całej Unii Europejskiej 112
 - ✓ Pogotowie Energetyczne 991
 - ✓ Pogotowie Gazowe 992
 - ✓ Pogotowie Ciepłownicze 993
 - ✓ Pogotowie Wodno-Kanalizacyjne 994
 - ✓ Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego 987
 - ✓ Infolinia Policji (połączenie bezpłatne) 800 120 226.

Bezwzględnie podporządkowujemy się poleceniom osób funkcyjnych. W przypadku uczniów taką osobą jest nauczyciel, z którym w tym momencie mamy zajęcia.

Po rozpoznaniu zagrożenia i dokonaniu oceny sytuacji nauczyciel decyduje o możliwej i najkrótszej drodze ewakuacji z budynku. Uczniowie na polecenie nauczyciela ustawiają się w szeregu i w sposób zorganizowany kierują się do wskazanego wyjścia ewakuacyjnego. Należy się poruszać po prawej stronie korytarzy i klatek schodowych, wykonując polecenia osób funkcyjnych. Jeżeli alarm zostanie ogłoszony w czasie przerwy, uczniowie powinni skupić się wokół najbliższej stojącego nauczyciela. Nauczyciele i uczniowie, którzy mają lekcje na wyższych kondygnacjach, schodzą po stwierdzeniu, że uczniowie niższych kondygnacji opuścili już budynek i drogi ewakuacyjne są już wolne.

Po opuszczeniu budynku uczniowie wraz z nauczycielami udają się na ustalone miejsce zbiórki na parkingu przed boiskiem szkolnym.

1. Jeżeli alarm jest ogłoszony w czasie przerwy to pracownicy pełniący dyżur na korytarzach ogłaszają alarm dla uczniów, przekazując informacje o konieczności podjęcia ewakuacji.
2. Pozostali pracownicy udają się pod salę, w której planowo powinni rozpocząć zajęcia, organizują i prowadzą ewakuację uczniów przebywających w okolicy sali.
3. Na miejscu zbiórki nauczyciele sprawdzają stan osobowy klasy z którą planowo mieli rozpocząć zajęcia.
4. **Zasady prowadzenia ewakuacji obowiązują według instrukcji bezpieczeństwa pożarowego.**
5. **Na placu alarmowym nauczyciele sprawdzają obecność i nieustannie nadzorują liczbę uczniów.**

Najważniejsze zasady, które powinien pamiętać i przestrzegać każdy **uczeń** z chwilą ogłoszenia alarmu w szkole:

- 1) słuchaj i wykonuj dokładnie polecenia nauczyciela
- 2) bądź opanowany, nie ulegaj panice
- 3) po przerwaniu zajęć udaj się na miejsce zbiórki wraz z klasą drogą wskazywaną przez nauczyciela
- 4) pomagaj osobom słabszym
- 5) bezwzględnie podporządkowuj się osobom funkcyjnym
- 6) nie lekceważ zagrożenia, nawet wówczas, gdy nie zagraża ci bezpośrednio.

W przypadku podjęcia nauki przez uczniów niepełnosprawnych bezpieczna ewakuacja powinna uwzględniać rodzaj oraz stopień niepełnosprawności, wiek wychowanków i ewentualne wykorzystanie na potrzeby ewakuacji pomocy ze strony innych osób (pracowników, uczniów).

Opiekę nad osobami niepełnosprawnymi sprawuje wskazany przez dyrektora pracownik obsługi, znajdujący się najbliżej Sali, w której przebywa uczeń niepełnosprawny.

Osoby niepełnosprawne ruchowo, które są w stanie samodzielnie pokonać drogę do bezpiecznego miejsca, przemieszczają się same. Powinny jednak przepuścić strumień ewakuowanych, aby nie opóźnić czasu ewakuacji całej placówki.

W przypadku uczniów z niepełnosprawnościami można zastosować wybraną technikę ewakuacji:

1. wykorzystanie krzeselka lub wózka inwalidzkiego - ratownicy sadzają na nim osobę wymagającą pomocy, a następnie chwytają za nóżki oraz oparcie
2. chwyt strażacki - ratownik przekłada swoją rękę między nogami osoby ratowanej, zaciskając ją na nadgarstku zwisającej ręki ratowanego, kładzie go sobie na barkach. chwyt kończynowy - jeden ratownik staje za głową ratowanego i chwytą go pod pachy, drugi ratownik jest odwrócony do ratowanego plecami i chwytą go pod kolana
3. chwyt na barana - ratowany znajduje się na plecach ratownika, który podtrzymuje go obydwoma rękami za uda
4. chwyt kołyskowy - klasyczny sposób przenoszenia małych dzieci
5. wykorzystanie koca lub innego podobnego rozmiarami materiału - koc owija się wokół rąk i głowy
6. ratowanie w ten sposób, by możliwe było ciągnięcie osoby po płaskiej równej powierzchni (szczególnie przydatne przy ewakuacji osób o dużej masie ciała, nieprzytomnych oraz w zadymieniu gdzie nie ma możliwości przyjęcia postawy wyprostowanej).

ZNALEZIENIE NA TERENIE SZKOŁY SUBSTANCJI TOKSYCZNYCH, BRONI, MATERIAŁÓW WYBUCHOWYCH

PROBLEM: substancja toksyczna, broń, materiały wybuchowe na terenie szkoły

POMOC: interwencja nauczyciela, dyrektora lub innego pracownika szkoły

PROCEDURY POSTĘPOWANIA:

1. Nauczyciel lub inny pracownik szkoły, który stwierdza zaistnienie jednej z powyższych okoliczności, uniemożliwia dostęp osób postronnych i dzieci poprzez zaangażowanie jednego z pracowników szkoły do pilnowania miejsca znaleziska oraz powiadamia dyrektora szkoły.
2. Dyrektor lub upoważniony przez niego pracownik powiadamia o zaistniałym zdarzeniu policję a także - stosownie do charakteru znalezionych materiałów lub substancji - Państwową Straż Pożarną, SANEPID i w razie potrzeby pogotowie ratunkowe.

3. W przypadku rozprzestrzeniania się substancji toksycznych ogłasza natychmiastową ewakuację wg procedury postępowania określonej, jako „Alarm o skażeniach” (sygnały dźwiękowe 10 sekundowe, powtarzane, co 25-30 sekund przez 3 minuty).
4. Jeżeli jest to możliwe, organizuje działania, powstrzymujące dalsze rozprzestrzenianie się substancji.
5. Powiadamia telefonicznie organ prowadzący oraz organ nadzoru pedagogicznego o zaistniałym zdarzeniu.
6. Sporządza notatkę dotyczącą okoliczności, miejsca i czasu zdarzenia.

ANONIMOWY TELEFON Z POGRÓŹKAMI LUB INFORMACJAMI O ZAGROŻENIU UŻYCIEM MATERIAŁÓW NIEBEZPIECZNYCH

Przez telefon z pogróżkami rozumie się przekazaną telefonicznie groźbę stworzenia sytuacji zagrażającej życiu lub zdrowiu osób przebywających w szkole (np. o ukryciu ładunku wybuchowego, pojemnika z gazem toksycznym, podpaleniu, itp.)

PROBLEM: pracownik szkoły otrzymał anonimowy telefon z pogróżkami

POMOC: interwencja nauczyciela, pedagoga szkolnego, dyrektora lub innego pracownika szkoły

PROCEDURY POSTĘPOWANIA:

1. Po przyjęciu telefonu pracownik szkoły odnotowuje czas, treść rozmowy i ewentualne spostrzeżenia, co do osoby dzwoniącej.
2. Powiadamia dyrektora szkoły.
3. Dyrektor lub upoważniona osoba podejmuje decyzję o przeprowadzeniu ewakuacji szkoły wg procedury „Alarm o pożarze”.
4. Dyrektor (lub upoważniona osoba) powiadamia policję, straż pożarną i pogotowie ratunkowe.
5. Nauczyciele pozostają z uczniami do czasu wyjaśnienia sytuacji.
6. Dyrektor o zaistniałej sytuacji powiadamia organ prowadzący szkołę oraz organ nadzoru pedagogicznego.

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU OTRZYMANIA PRZESYŁKI NIEWIADOMEGO POCHODZENIA

PROBLEM: przesyłka niewiadomego pochodzenia

POMOC: interwencja nauczyciela, dyrektora szkoły, pedagoga szkolnego, pracowników szkoły

Podłożenie podejrzanego pakunku

Podejrzany pakunek to przesyłka z ładunkiem wybuchowym lub nieznaną substancją.
W przypadku podejrzenia jej otrzymania:

1. **Odizoluj miejsce znajdowania się podejrzanego pakunku** - należy założyć, że podejrzany pakunek jest ładunkiem wybuchowym, dopóki taka ewentualność nie zostanie wykluczona; miejsce oznaczyć taśmą ostrzegawczą.
2. **Nie dotykaj, nie otwieraj i nie przesuwał podejrzanego pakunku** - w przypadku ładunku wybuchowego może on eksplodować w trakcie próby manipulowania.
3. **Okryj pakunek w przypadku stwierdzenia wydobywania się z niego innej substancji (tylko jeżeli czas na to pozwala)** - okrycie pakunku w przypadku wycieku nieznannej substancji może ograniczyć rozprzestrzenianie się substancji.
4. **Poinformuj o stwierdzeniu pakunku osobę odpowiedzialną za uruchomienie procedury** - osoba odpowiedzialna może zarządzić ewakuację całości personelu szkoły.
5. **Po usłyszeniu sygnału o podłożeniu ładunku wybuchowego rozpocznij ewakuację zgodnie z planem ewakuacji** - ewakuacja musi być rozpoczęta niezwłocznie po ogłoszeniu odpowiedniego sygnału. Ewakuacja ma na celu ochronę personelu przed skutkami ewentualnej eksplozji ładunku.
6. **Nie używaj telefonu komórkowego** - eksplozja ładunku może zostać zainicjowana falami emitowanymi przez telefon komórkowy.
7. **Bezwzględnie wykonuj polecenia osoby kierującej sytuacją kryzysową lub funkcjonariuszy służb** - w trakcie uruchomienia procedury niezbędna jest dyscyplina i niezwłoczne wykonywanie wszystkich poleceń osoby kierującej sytuacją kryzysową.
8. **W miejscu ewakuacji policz wszystkie dzieci i poinformuj osobę odpowiedzialną za kierowanie działaniami kryzysowymi** - szybkie sprawdzenie obecności wszystkich dzieci, ułatwi zakończenie ewakuacji całości personelu szkoły.
9. **Poinformuj rodziców o miejscu odbioru dzieci i drodze dojazdu** - informacja ta pozwoli rodzicom na sprawny odbiór dzieci i nie spowoduje blokowania dróg ewakuacyjnych.

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU LIKWIDACJI SKUTKÓW UŻYCIA ŚRODKÓW BIOLOGICZNYCH, CHEMICZNYCH PROMIENIOTWÓRCZYCH

PROBLEM: likwidacja skutków użycia środków biologicznych, chemicznych promieniotwórczych

POMOC: interwencja nauczyciela, dyrektora szkoły, pedagoga szkolnego

Przez zagrożenie chemiczne rozumiemy uwolnienie niebezpiecznych dla ludzi i środowiska pierwiastków chemicznych oraz ich związków, mieszanin lub roztworów występujących w środowisku lub powstałych w wyniku działalności człowieka. Zagrożenie może wynikać także z stosowania broni biologicznej (broń B, broń bakteriologiczna). W broni B ładunki bojowe są wypełnione mikroorganizmami chorobotwórczymi: bakteriami (wąglik, brucelozą etc.) wirusami (ospy, gorączki krwotocznej, zapalenia mózgu, wirusa HIV), toksynami (rycyna, toksyna otulinowa), grzybami lub pierwotniakami.

SYTUACJA, GDY NASTĄPIŁO SKAŻENIE SZKOŁY (SZKOŁA OTRZYMUJE INFORMACJĘ O MOŻLIWYM SKAŻENIU SUBSTANCJĄ CHEMICZNĄ/BIOLOGICZNĄ - NP. TELEFON O ZAMIARZE ATAKU)

Należy wówczas:

- 1. Zaalarmować wszystkich przebywających na terenie szkoły, a osoby przebywające na zewnątrz ewakuować do budynku szkoły przemieszczając się pod wiatr oraz poprzecznie do kierunku wiatru.**
- 2. Natychmiast po ogłoszeniu alarmu powiadomić odpowiednie służby - policję, straż pożarną, pogotowie ratunkowe, kładąc szczególny nacisk na zawarcie w tym powiadomieniu informacji o charakterze potencjalnego ataku.**
- 3. W budynku - szkole, zamknąć i uszczelnić okna, drzwi, otwory wentylacyjne, wyłączyć klimatyzację.**
- 4. W miarę możliwości gromadzić podręczne środki ratownicze i odtrutki - maski pyłowe, gazę, watę, kwas octowy, sok cytrynowy, oliwę jadalną, wodę, wodę utlenioną, mydło, olej parafinowy, środki pobudzające krążenie, spirytus do zmywania skóry.**

5. **Przygotować wilgotne tampony do ochrony dróg oddechowych, na wypadek przeniknięcia środka biologicznego lub chemicznych do wnętrza pomieszczeń, częsta zmiana tamponu lub nawilżanie go wodą zabezpiecza przed nadmiernym pochłanianiem substancji**
6. **Powstrzymać się od picia, spożywania posiłków, palenia oraz prac wymagających dużego wysiłku do chwili odwołania alarmu lub zarządzenia ewakuacji nie wolno opuszczać uszczelnionych pomieszczeń, przebywać w pobliżu okien i innych otworów wentylacyjnych.**
7. **Oczekiwać na pojawienie się odpowiednich służb i postępować zgodnie z otrzymanymi od nich wytycznymi.**

**SYTUACJA, GDY SZKOŁA ZOSTAŁA SKAŻONA SUBSTANCJĄ
CHEMICZNĄ/BIOLOGICZNĄ, A ZAGROŻENIE ZOSTAŁO WYKRYTE
NATYCHMIAST LUB SZYBKO PO JEGO POJAWIENIU SIĘ**

Należy wówczas:

1. **Nie dotykać i nie wahać podejrzanych przedmiotów, nie sprzątać proszku, nie ścierać cieczy aby zapobiec rozprzestrzenianiu się substancji, przykryć ją np. kocem.**
2. **Pozamykać okna oraz drzwi i wyłączyć klimatyzację, nie dopuścić do przeciągów.**
3. **Opuścić pomieszczenie, w którym wykryto/stwierdzono obecność podejrzanej substancji i nie wpuszczać do niego innych osób.**
4. **Powiadomić osobę odpowiedzialną za zarządzanie kryzysowe w szkole - dyrektora, zastępcę dyrektora, osobę upoważnioną przez dyrekcję.**
5. **Zaalarmować wszystkie osoby przebywające na terenie szkoły i ewakuować je w rejon ewakuacji, przemieszczając się pod wiatr oraz poprzecznie do kierunku wiatru, rejonem ewakuacji powinien być budynek, np. budynek OSP w Mokasie.**
6. **Natychmiast po ogłoszeniu ewakuacji powiadomić odpowiednie służby - policja, straż pożarna, pogotowie ratunkowe kładąc szczególny nacisk na zawarcie w tym powiadomieniu informacji o charakterze potencjalnego zagrożenia.**
7. **Jeśli miał miejsce kontakt z substancją, należy: umyć dokładnie ręce wodą i mydłem, zdjąć ubranie, które miało kontakt z podejrzaną substancją i włożyć do plastikowego worka.**

8. **Po kontakcie z substancją nie wolno: jeść, pić, palić do czasu uzyskania zgody odpowiednich służb - policja, straż pożarna, wyspecjalizowana jednostka zwalczania skażeń i zakażeń.**
9. **W obiekcie – budynku, do którego nastąpiła ewakuacja zamknąć i uszczelnić okna, drzwi, otwory wentylacyjne, wyłączyć klimatyzację.**
10. **Sporządzić listę osób, które miały kontakt z podejrzaną substancją albo znalazły się w odległości ok. 5 m od niej. Listę przekazać policji.**
11. **W miarę możliwości gromadzić podręczne środki ratownicze i odtrutki - maski pyłowe, gazę, wate, kwas octowy, sok cytrynowy, oliwę jadalną, wodę, wodę utlenioną, mydło, olej parafinowy, środki pobudzające krążenie, spirytus do zmywania skóry.**
12. **Przygotować wilgotne tampony do ochrony dróg oddechowych, na wypadek przeniknięcia środków biologicznego lub chemicznego do wnętrza pomieszczeń - częsta zmiana tamponu lub nawilżanie go wodą zabezpiecza przed nadmiernym pochłanianiem substancji.**
13. **Powstrzymać się od picia, spożywania posiłków, palenia oraz prac wymagających dużego wysiłku.**
14. **Oczekiwać na pojawienie się odpowiednich służb i postępować zgodnie z otrzymanymi od nich wytycznymi.**

**SYTUACJA, GDY SZKOŁA ZOSTAŁA SKAŻONA SUBSTANCJĄ
CHEMICZNĄ/BIOLOGICZNĄ, A ZAGROŻENIE ZOSTAŁO WYKRYTE PÓŹNO,
NP. GDY POJAWIŁY SIĘ OBJAWY REAKCJI NA SUBSTANCJĘ LUB/I OGNISKA
ZACHOROWAŃ:**

Należy wtedy:

1. **Nie dotykać i nie wahać podejrzanych przedmiotów, nie sprzątać proszku, nie ścierać cieczy.**
2. **Powiadomić osobę odpowiedzialną w szkole za zarządzanie kryzysowe - dyrektora, zastępcę dyrektora, osobę upoważnioną przez dyrekcję.**
3. **Przykryć substancję np. kocem, aby zapobiec jej rozprzestrzenianiu się.**
4. **Pozamykać okna oraz drzwi i wyłączyć klimatyzację, nie dopuścić do przeciągów.**
5. **Opuścić pomieszczenie, w którym wykryto/stwierdzono obecność podejrzanej substancji i nie wpuszczać do niego innych osób.**

6. **Ogłosić alarm i wszystkich uczniów, nauczycieli oraz pracowników znajdujących się bezpośrednio poza budynkiem, a przebywających na terenie szkoły ewakuować do wnętrza szkoły.**
7. **Natychmiast po ogłoszeniu alarmu powiadomić odpowiednie służby - policję, straż pożarną, pogotowie ratunkowe, kładąc szczególny nacisk na zawarcie w tym powiadomieniu informacji o charakterze potencjalnego zagrożenia.**
8. **W szkole zamknąć i uszczelnić okna, drzwi, otwory wentylacyjne, wyłączyć klimatyzację a budynek szkoły wraz ze wszystkimi obecnymi wewnątrz osobami odizolować od bezpośredniego otoczenia przygotowując się do ewentualnej kwarantanny.**
9. **Oczekiwać na pojawienie się odpowiednich służb i postępować zgodnie z otrzymanymi od nich wytycznymi.**

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU UŻYCIA TOKSYCZNYCH ŚRODKÓW PRZEMYSŁOWYCH (TSP)

PROBLEM: toksyczne środki przemysłowe

POMOC: interwencja nauczyciela, wychowawcy, pedagoga, dyrektora szkoły, pracowników szkoły (osoby biorące udział w akcji ratowniczej lub likwidowaniu awarii muszą być wyposażone w aparaty izolujące do ochrony dróg oddechowych oraz ubranie gazoszczelne)

1. **AMONIAK NH₃** – bezbarwny, silnie trujący gaz o ostrym „gryzącym” zapachu, wywołuje silne pieczenie w gardle, ślinotok, nudności, łzawienie i ból głowy, przy dużych dawkach może spowodować nieodwracalne zmiany w organizmie np. utrata wzroku, zmiany w płucach.

PROCEDURY POSTĘPOWANIA:

- 1) Wynieść poszkodowanego ze skażonego środowiska.
- 2) Zdjąć skażoną odzież, ciepło okryć.
- 3) Zapewnić dopływ świeżego powietrza.
- 4) Usunąć śluz z jamy ustnej i gardła (przy zatruciu dróg oddechowych), ułożyć poszkodowanego na boku, zapewnić bezwzględny spokój i bezruch (groźba obrzęku płuc nawet do 48 godzin).
- 5) Podawać rozcieńczony roztwór kwasu octowego, sok z cytryny lub wodny roztwór kwasu cytrynowego, mleko (przy zatruciach drogą pokarmową).
- 6) Skażone oczy płukać pod bieżącą wodą około 15 minut przy podwiniętych powiekach.

- 7) Skórę zmywać 15 minut dużą ilością bieżącej wody.
- 8) Wezwać lekarza, przewozić chorego tylko w pozycji leżącej.
- 9) W przypadku, gdy istnieje prawdopodobieństwo utraty przytomności, poszkodowanego transportować w pozycji bocznej ustalonej.

2. CHLOR CL – gaz silnie trujący i żrący, działa głównie na drogi oddechowe i skórę, tworzy ciężki, ścielący się obłok o żółtym zabarwieniu, wywołuje podrażnienie błon śluzowych oczu, gardła i górnych dróg oddechowych, powoduje łzawienie, kichanie, ślinotok, kaszel i obrzęk płuc, może doprowadzić do śmierci.

PROCEDURY POSTĘPOWANIA:

- 1) Wynieść poszkodowanego ze skażonego środowiska.
- 2) Zdjąć skażoną odzież, ciepło okryć.
- 3) Ułożyć wysoko i zapewnić spokój.
- 4) W razie zatrzymania oddechu stosować oddychanie „usta-usta”, jeżeli jest taka możliwość zastosować aparat oddechowy z tlenem.
- 5) Skażoną skórę zmyć obficie wodą z mydłem i przykryć jałowym opatrunkiem – nie zakładać opasek oparzeniowych.
- 6) Oczy płukać dużą ilością bieżącej wody przy odwiniętych powiekach.
- 7) Wezwać lekarza, przewozić chorego tylko w pozycji leżącej.
- 8) W przypadku, gdy istnieje prawdopodobieństwo utraty przytomności poszkodowanego transportować w pozycji bocznej ustalonej.

2. CHLOROWODÓR HCL – bezbarwny gaz o duszącej woni, dymiący w wilgotnym powietrzu, bardzo dobrze rozpuszcza się w wodzie wydzielając przy tym znaczną ilość ciepła i tworząc kwas chlorowodorowy (kwas solny).

Objawy zatrucia przewlekłego: Uszkodzenie szkliwa zębów, zapalenie spojówek, przewlekłe zapalenie spojówek. Częsty kontakt z roztworem wodnym może wywołać zmiany zapalne skóry.

PROCEDURY POSTĘPOWANIA:

- 1) Wynieść poszkodowanego ze skażonego środowiska.
- 2) Ułożyć w wygodnej pozycji półleżącej lub siedzącej.
- 3) Zapewnić spokój i całkowity bezruch (wysiłek może spowodować obrzęk płuc).
- 4) Podawać tlen do oddychania.
- 5) Natychmiast wezwać lekarza.
- 6) Zdjąć skażoną odzież, skórę zmyć dużą ilością bieżącej wody.

- 7) Nie stosować środków zobojętniających (alkalizujących).
- 8) Na oparzenia założyć jałowy opatrunek.
- 9) Oczy płukać obficie pod bieżącą wodą około 15 minut.
- 10) Konieczna pilna pomoc okulistyczna w każdym przypadku skażenia oczu.
- 11) Zatrucie drogą pokarmową:
- 12) nie wywoływać wymiotów,
 - a) podać do picia białka jaj kurzych lub mleko,
 - b) nie podawać nic innego doustnie,
 - c) w każdym przypadku transport do szpitala pod nadzorem lekarza.

WTARGNIĘCIE NAPASTNIKA /TERRORYSTY DO SZKOŁY

Terroryzm jest najczęściej definiowany jako użycie siły lub przemocy przeciwko osobom lub własności z pogwałceniem prawa, mające na celu zastraszenie i w ten sposób wymuszenie realizacji określonych celów. Do tego typu działań należą porwania dla okupu, niszczenie mienia, sabotaż, szantaż (np. poprzez wzięcie zakładników, groźbę użycia broni lub materiałów wybuchowych itp.). Terrorysta to najczęściej uzbrojony, anonimowy zamachowiec .

PROBLEM: terrorysta w szkole

POMOC: interwencja nauczyciela, pedagoga szkolnego, dyrektora lub innego pracownika szkoły

PROCEDURY POSTĘPOWANIA:

Procedura odnosi się do niezbędnej reakcji nauczyciela i dotyczy sytuacji wtargnięcia napastnika z niebezpiecznym narzędziem lub bronią, który strzela do osób znajdujących się na korytarzu i w salach lekcyjnych, tzw. *aktywny strzelec*.

Alarm powiadamiający o zagrożeniu: **dzwonek ciągły trwający 30 sekund**; odwołanie alarmu ogłoszone przez dyrektora lub wyznaczoną osobę.

1. **Jeżeli nie miałeś szansy na ucieczkę, ukryj się, zamknij drzwi na klucz (zabarykaduj się)**
- szybkie zamknięcie drzwi może uniemożliwić napastnikowi wejście do pomieszczenia i zabicie kolejnych osób.
2. **Wycisz i uspokój uczniów** - wszelkie dźwięki wydostające się z sal lekcyjnych mogą spowodować próbę wejścia napastnika do pomieszczenia lub ostrzelanie sali lekcyjnej przez drzwi czy ścianę.

3. **Zaopiekuj się uczniami ze SPE i uczniami, którzy potrzebują pomocy** - należy zwrócić szczególną uwagę na dzieci, które specyficznie reagują na stres i mogą mieć problemy z opanowaniem emocji.
4. **Każ bezwzględnie wyciszyć, wyłączyć telefony** - niespodziewane sygnały telefonów mogą zdradzić obecność osób wewnątrz zamkniętych pomieszczeń i zachęcić napastnika do wejścia.
5. **Poinformuj policję wysyłając informację tekstową - SMS o zaistniałej sytuacji**, w przypadku wtargnięcia napastnika do szkoły niezbędnym jest natychmiastowe przekazanie informacji policji.
6. **Zasłoń okno, zgaś światło** - należy zaciemnić salę aby utrudnić obserwację osób zabarykadowanych w salach lekcyjnych przez osoby współpracujące z napastnikami, a znajdujące się na zewnątrz obiektu szkolnego.
7. **Nie przemieszczaj się** - przemieszczanie się może powodować dźwięki lub cień, który może zostać zauważony przez napastników.
8. **Stań poniżej linii okien, zejźdź ze światła drzwi** - przebywanie w świetle drzwi rzuca cień i może zostać zauważone przez napastników.
9. **Zejźdź z linii strzału, połóż się na podłodze** - z reguły napastnicy strzelają na wysokości około 1 do 1,5 m. Strzały z broni palnej bez problemu penetrują drzwi i mogą zabić osoby znajdujące się wewnątrz.
10. **Jeżeli padną strzały, nie krzycz** - napastnicy oddając na ślepo strzały przez zamknięte drzwi chcą sprowokować krzyki przerażonych osób i upewnić się czy w salach rzeczywiście nikogo nie ma.
11. **Nie otwieraj nikomu drzwi** - interweniujące oddziały policji w przypadku takiej konieczności same otworzą drzwi. Napastnicy mogą zmusić osoby funkcyjne do przekazania komunikatu, który ma spowodować otwarcie drzwi.
12. **W przypadku wtargnięcia napastnika do pomieszczenia podejmij walkę, która może być ostatnią szansą na uratowanie życia** - w sytuacji obecności aktywnego strzelca jego celem jest zabicie jak największej liczby ludzi. W takiej sytuacji podjęcie walki może dać jedyną szansę na uratowanie życia.
13. W przypadku bezpośredniego kontaktu z napastnikami, którzy dążą do przejęcia kontroli nad szkołą. **Wykonuj bezwzględnie polecenia napastnika** - wszelkie próby oporu mogą być uznane przez napastników jako akt agresji i zakończyć się śmiercią zakładników.
14. **Na żądanie terrorystów oddaj im przedmioty osobiste, np. telefon** – wszelkie próby oszukania napastników mogą zakończyć się śmiercią osoby oszukującej.

15. **Poinformuj, że nie możesz wykonać jakiegos polecenia** - w takim przypadku ewentualne niewykonanie polecenia napastników nie zostanie potraktowane jako próba oporu.
16. **Nie patrz terrorystom w oczy, unikaj kontaktu wzrokowego** - w takiej sytuacji patrzenie w oczy może zostać uznane za akt prowokacji i agresji.
17. **Nigdy nie odwracaj się plecami do napastnika** - odwracanie plecami może zostać uznane jako akt agresji czy lekceważenia, utrudnia także orientację w sytuacji.
18. **Nie zwracaj na siebie uwagi** - niezwracanie na siebie uwagi może zwiększyć szansę na uratowanie życia w przypadku, gdy zamachowcy zdecydują się zabić kogoś dla przykładu.
19. **Nie lekceważ napastnika i nie bądź agresywny** - brak szacunku i agresja mogą zostać ukarane przez zamachowców.
20. **Nie oszukuj terrorysty** - oszustwo może zostać potraktowane jako brak szacunku czy agresji i zostać ukarane.
21. **Uspokój uczniów, zawsze zwracaj się do nich po imieniu** - zwracanie się do uczniów po imieniu pozwala na ich spersonalizowanie, co może spowodować lepsze ich traktowanie przez zamachowców
22. **Poinformuj napastnika o uczniach ze schorzeniami** - wiedza ta w konsekwencji obniży agresję ze strony zamachowców wobec dzieci, których zachowanie odstaje od reszty.
23. **Pytaj zawsze o pozwolenie, np. gdy chcesz się zwrócić do uczniów** - każda aktywność podjęta bez zgody zamachowców może zostać potraktowana jako akt oporu czy agresji i w konsekwencji ukarana
24. **Zawsze korzystaj z dobrej woli terrorysty** - nigdy nie wiadomo, kiedy kolejny raz będziemy mogli napić się czy zjeść posiłek.

W przypadku działań antyterrorystycznych podjętych przez policję:

1. **Nie uciekaj z miejsca zdarzenia, nie wykonuj gwałtownych ruchów – możesz zostać uznany za terrorystę** - policja w trakcie operacji odbijania zakładników nie jest w stanie odróżnić napastników od ofiar.
2. **Nie próbuj pomagać służbom ratowniczym, dyskutować z nimi** - próba pomocy siłom bezpieczeństwa bez ich wyraźnej zgody czy prośby może zostać potraktowane jako akt agresji.
3. **Polóż się na podłodze, trzymaj ręce z otwartymi dłońmi najlepiej na wysokości głowy** - taka pozycja pozwala widzieć ewentualne niebezpieczne narzędzia będące w posiadaniu zamachowców, którzy wtopili się w szeregi zakładników.

4. **Sluchaj polecen i instrukcji grupy antyterrorystycznej, poddawaj się jej działaniom** - postawa taka ułatwia działania policji, a także identyfikację zamachowców, którzy próbują się wtopić w szeregi napastników.
5. **Nie trzyj oczu w przypadku użycia gazów łzawiących** - tarcie oczu tylko pogarsza skutki użycia gazu łzawiącego, działania mogą zostać potraktowane jako akt agresji i mogą utrudnić akcję ratunkową.
6. **Odpowiadaj na pytania funkcjonariuszy** - policja zbiera kluczowe informacje mające się przyczynić do skutecznej akcji uwolnienia zakładników i identyfikacji zamachowców.
7. **Bądź przygotowany na traktowanie siebie jako potencjalnego terrorysty dopóki twoja tożsamość nie zostanie potwierdzona** - w pierwszej fazie operacji odbijania zakładników policja nie jest w stanie odróżnić zakładników od napastników, którzy często próbują się wtapiać w tłum i uciec z miejsca ataku.
8. **Po wydaniu polecenia wyjścia – opuść pomieszczenie jak najszybciej, oddal się we wskazanym kierunku** - w przypadku interwencji sił bezpieczeństwa należy wykonać polecenia dokładnie tak, jak tego chcą siły interwencyjne.
9. **Nie zatrzymuj się dla zabrania rzeczy osobistych, zawsze istnieje ryzyko wybuchu lub pożaru** - najważniejsze jest uratowanie życia i zdrowia, a dopiero później ratowanie dóbr materialnych.

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU WANDALIZMU

PROBLEM: **wandalizm**

POMOC: nauczyciel, dyrektor

PROCEDURY POSTĘPOWANIA:

1. Zamknąć wszystkie pomieszczenia (drzwi i okna).
2. Nikogo nie wypuszczać (wpuszczać) do czasu uspokojenia sytuacji, obserwować teren i stan zagrożenia. Użyć długiego dzwonka oznaczającego “Alarm barykadowanie”
3. Zawiadomić dyrekcję budynku i policję, a w razie konieczności straż pożarną.
4. Przygotować dzieci i pracowników do zapobiegania skutkom tych ataków np. gaszenie wznieczonych pożarów w zarodku.

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU KATASTROFY BUDOWLANEJ

PROBLEM: katastrofa budowlana

POMOC: interwencja nauczyciela, dyrektora szkoły, pedagoga szkolnego

PROCEDURY POSTĘPOWANIA:

1. Opuszczając budynek:
 - 1) wyłączyć instalację gazową, elektryczną, wodną,
 - 2) zabrać ze sobą dokument tożsamości i inne ważne dokumenty,
 - 3) zadbać o to, aby budynek szkoły opuścili wszyscy uczniowie i pracownicy,
 - 4) zachować szczególną ostrożność – uważać na stropy, klatki schodowe,
 - 5) jeżeli nie można opuścić budynku drzwiami wyjściowymi, klatką schodową z powodu zagrożenia lub innych przeszkód, uciekać przez okna na parterze jeżeli to możliwe.
2. Nie ma możliwości opuszczenia budynku:
 - 1) wywiesić w oknie białe prześcieradło lub obrus – jako znak dla ratowników o potrzebie udzielenia pomocy.
3. Unieruchomiony (przysypany):
 - 1) wołać o pomoc, stukać w lekkie elementy metalowe – w celu ułatwienia ratownikom lokalizacji.
4. Po opuszczeniu budynku:
 - 1) powiadomić kierującego akcją ratowniczą o osobach, które zostały jeszcze w budynku oraz o osobach, które aktualnie i na pewno przebywają poza budynkiem szkoły,
 - 2) nie przeszkadzać w pracy ratownikom,
 - 3) nie wracać na miejsce katastrofy, nie wchodzić do uszkodzonego wypadkiem budynku bez zezwolenia służb budowlanych, które określą czy takie wejście jest bezpieczne,
 - 4) zgłosić się do punktu pomocy medycznej,
 - 5) postępować zgodnie z zaleceniami władz gminy.

EPIDEMIA; KATAKLIZM – PROCEDURY POSTĘPOWANIA PRZYPADKU WYSTĄPIENIA SYTUACJI NADZWYCZAJNYCH

Stan nadzwyczajny to sytuacja szczególnego zagrożenia, którego nie da się usunąć za pomocą narzędzi już funkcjonujących. Wymaga on sięgnięcia po szczególne środki prawne. Do stanów nadzwyczajnych zaliczamy stan wojenny, stan wyjątkowy oraz stan klęski żywiołowej.

W przypadku wystąpienia kataklizmu, epidemii, pandemii lub innego poważnego zagrożenia dla zdrowia i życia ludzkiego Rada Ministrów na wniosek właściwego wojewody lub z własnej inicjatywy, w drodze rozporządzenia, wprowadza stan klęski żywiołowej.

W czasie stanu klęski żywiołowej właściwy miejscowo Wójt Gminy Sochaczew kieruje działaniami prowadzonymi na obszarze Gminy Sochaczew w celu zapobieżenia skutkom klęski żywiołowej lub ich usunięcia.

W razie niezdolności do kierowania lub niewłaściwego kierowania działaniami prowadzonymi w celu zapobieżenia skutkom klęski żywiołowej lub ich usunięcia wojewoda z inicjatywy własnej lub na wniosek starosty może zawiesić uprawnienia wójta (burmistrza, prezydenta miasta) i wyznaczyć pełnomocnika do kierowania tymi działaniami.

Dyrektor szkoły, jego zastępca lub osoba wyznaczona przez dyrektora szkoły postępuje zgodnie z wytycznymi, które są mu przekazywane przez właściwy organ, działający w celu zapobieżenia skutkom klęski żywiołowej.

**ALARMY OBOWIĄZUJĄCE W SZKOLE PODSTAWOWEJ IM.MARSZAŁKA
JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO W MOKASIE**

Lp.	Rodzaj alarmu	Sposób ogłoszenia alarmu	Sposób odwołania alarmu
1.	Alarm ewakuacyjny	3 dzwonki 5- sekundowe rozdzielane przerwami trwającymi 3 sekundy	Informacja podana przez dyrektora szkoły <i>Uwaga! uwaga!</i> <i>Odwołuję alarm.</i>
2.	Alarm – wtargnięcie napastnika/terrorysty	Dzwonek ciągły trwający 30 sekund	Informacja podana przez dyrektora szkoły <i>Uwaga! uwaga!</i> <i>Odwołuję alarm.</i>
3.	Alarm o skażeniach	Sygnaly dźwiękowe 10-sekundowe, powtarzane co 25-30 sekund przez 3 minuty	Informacja podana przez dyrektora szkoły <i>Uwaga! uwaga!</i> <i>Odwołuję alarm.</i>

Telefony alarmowe

999 – Pogotowie Ratunkowe

998 – Straż Pożarna

997 – Policja

991 – Pogotowie Energetyczne

992 – Pogotowie Gazowe

994 – Pogotowie Wodociągowe

112 – numer alarmowy z telefonu komórkowego

Spis treści:

ZASADY OGÓLNE	1
ZAGROŻENIA ZEWNĘTRZNE	1
EWAKUACJA W TRAKCIE LEKCJI I PRZERWY – ZASADY POSTĘPOWANIA PO OGŁOSZENIU ALARMU W SZKOLE.....	2
ZNALEZIENIE NA TERENIE SZKOŁY SUBSTANCJI TOKSYCZNYCH, BRONI, MATERIAŁÓW WYBUCHOWYCH	5
ANONIMOWY TELEFON Z POGRÓŻKAMI LUB INFORMACJAMI O ZAGROŻENIU UŻYCIEM MATERIAŁÓW NIEBEZPIECZNYCH	6
PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU OTRZYMANIA PRZESYŁKI NIEWIADOMEGO POCHODZENIA	7
PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU LIKWIDACJI SKUTKÓW UŻYCIA ŚRODKÓW BIOLOGICZNYCH, CHEMICZNYCH PROMIENIOTWÓRCZYCH	8
SYTUACJA, GDY NASTĄPIŁO SKAŻENIE SZKOŁY (SZKOŁA OTRZYMUJE INFORMACJĘ O MOŻLIWYM SKAŻENIU SUBSTANCJĄ CHEMICZNĄ/BIOLOGICZNĄ - NP. TELEFON O ZAMIARZE ATAKU)	8
SYTUACJA, GDY SZKOŁA ZOSTAŁA SKAŻONA SUBSTANCJĄ CHEMICZNĄ/BIOLOGICZNĄ, A ZAGROŻENIE ZOSTAŁO WYKRYTE NATYCHMIAST LUB SZYBKO PO JEGO POJAWIENIU SIĘ	9
SYTUACJA, GDY SZKOŁA ZOSTAŁA SKAŻONA SUBSTANCJĄ CHEMICZNĄ/BIOLOGICZNĄ, A ZAGROŻENIE ZOSTAŁO WYKRYTE PÓŹNO, NP. GDY POJAWIŁY SIĘ OBJAWY REAKCJI NA SUBSTANCJĘ LUB/I OGNISKA ZACHOROWAŃ:.....	10
PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU UŻYCIA TOKSYCZNYCH ŚRODKÓW PRZEMYSŁOWYCH (TSP)	11
WTARGNIĘCIE NAPASTNIKA /TERRORYSTY DO SZKOŁY	13
PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU WANDALIZMU.....	16
PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU KATASTROFY BUDOWLANEJ	17
EPIDEMIA; KATAKLIZM – PROCEDURY POSTEPOWANIA PRZYPADKU WYSTĄPIENIA SYTUACJI NADZWYCZAJNYCH	18
ALARMY OBOWIĄZUJĄCE W SZKOLE PODSTAWOWEJ IM.MARSZAŁKA JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO W MOKASIE	19